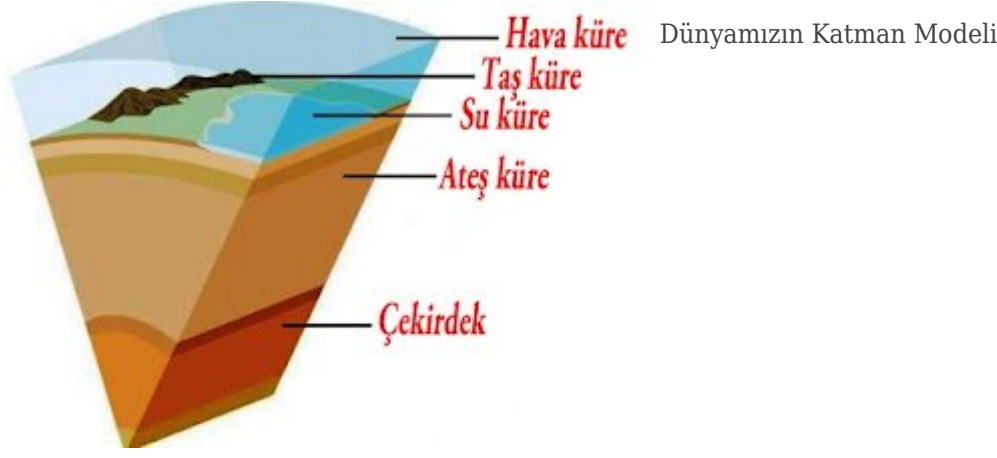

Dünya'nın katmanlarının özellikleri

Hava küre, su küre, taş küre Dünya'nın görülebilen katmanlardır. Ateş küre ve ağır küre Dünya'nın görünmeyen katmanlarıdır. Dünya'nın iç katmanlarında yaşam yoktur.

Yer altından çıkan sıcak sular ve yanardağlardan çıkan lavlar yer kabuğunun altının çok sıcak olduğunu göstermektedir.

Not: Dünya'nın yapısını, oluşum süreçlerini, fiziksel özelliklerini inceleyen bilim dalına **Jeoloji** (Yer bilimi) denir. Jeoloji ile uğraşan bilim insanlarına **Jeolog** (Yer bilimci) denir.

A- Hava Küre (Atmosfer)

Dünya'nın etrafını çeviren gaz tabakasıdır.

İçerisinde %78 oranında Azot, %21 oranında Oksijen, %1 oranında da karbondioksit ve diğer gazlar bulunur.

Hava olayları bu katmanda meydana gelir.

Yoğunluğu en az olan katmandır.

Hava kürenin 12 km'lik kısmı canlılar için yaşam alanını oluşturur.

Hava kürede yerden yukarı doğru çıkıldıkça hava azalır, sıcaklık düşer.

Hava küre Dünya üzerinde gündüz - gece sıcaklık farkını azaltır. (Ay'ın atmosferi olmadığı için sıcaklık farkı çok fazladır.)

Hava kürenin önemi nedir

1. Canlılar için önemli olan su döngüsü burada gerçekleşir.
2. Güneş'ten Dünya'ya gelen zararlı ışınlar hava kürede yer alan ozon

- tabakası tarafından engellenir.
3. Hava küre Dünya'nın yaşam için uygun sıcaklıkta olmasını sağlar.
 4. Canlıların nefes alması, bitkilerin fotosentez yapmaları için gereklidir.
 5. Meteorolojik olaylar (Yağmur, rüzgar, kar gibi) hava kürede gerçekleşir.
 6. Hava basıncı ve vücudumuzdaki kan basıncı denge sağlar.

B- Su Küre (Hidrosfer)

Dünyamız uzaydan baktığımızda mavi görünür, bunun nedeni yeryüzünün 3/4'ü sularla kaplı olmasıdır.

Yeryüzünde bulunan okyanus, akarsu, göl, denizler su küreyi oluşturur.

Yer üstü ve yer altı sularından oluşur.

Su canlıların yaşayabilmesi için gerekli hayati bir sıvıdır.

Su küre içinde pek çok canlı yaşamaktadır.

Taş küre ile su küre iç içe geçmiş halde bulunur.

Su küre içerisinde derinliklere inildikçe sıcaklık azalır

Su kürenin önemi nedir

1. Su yaşam için en önemli sıvıdır.
2. Dünyadaki yaşam suya bağlıdır. Diğer gezegenlerde yaşam olup olmadığına bakılırken, suyun varlığına bakılarak karar verilmektedir.
3. Su küre olmasaydı suda yaşayan canlılar olmazdı. Diğer canlılar da yaşayamazdı.
4. Su küre ulaşım amacı ile kullanılmaktadır.
5. Doğadaki su döngüsü sayesinde temiz su elde etmekteyiz.

C- Taş Küre (Yer kabuğu, Litosfer)

Üzerinde yaşadığımız katman **taş küre**dir.

Taş kürede kayaç ve topraklar bulunur.

Dağlar, okyanus tabanları, kıtalar, adalar taş küreden oluşmuştur.

Binalar taş küre üzerine yapılır, bitkiler taş küre de bulunan toprakta kök salar.

Taş küre magmanın soğuması ile oluşmuştur.

Kalınlığı 6-40 km'dir. Ortalama 33 km'dir.

Dünya'yı yumurta şekline benzetirsek, yumurtanın kabuğu kalınlığında dünyada taş küre bulunmaktadır.

Dünya'daki **katmanların en incesi**dir.

Taş küre içerisinde inildikçe sıcaklık artar.

Taş kürenin önemi nedir

1. İnsanlar ve birçok canlının yaşadığı yerdir.
2. Bitkiler burada köklerini salar.
3. Taş küre içerisinde madenleri çıkmaktadır.

D- Ateş Küre (Manto, Magma, Piroster)

Taş kürenin altında bulunan, sıcak ve akışkan tabakaya **ateş küre** denir. Taş küre içerisinde büyük oranda erimiş demir, kalsiyum ve magnezyum bulunur.

Kalınlığı 2900 km kadardır.

Taş küreyi oluşturan akışkan sıvıya **magma** denir.

Yanardağlardan zaman zaman magma çıkmaktadır.

Yanardağların bir kısmı kısa süreliğine lav püskürtmeden pasif kalabilir.

Bir kısım yanardağlar ise tamamen sönebilir.

Yanardağdan çıkan magmaya **lav** adı verilir.

Lav yeryüzünde soğuyarak taşlaşır.

Hareket halindeki magma kıtaların hareket etmesine neden olur.

Yer kabuğundaki kırılma ve çatlamlar **depremlere** neden olur.

E- Ağır Küre (Çekirdek, Barisfer)

Dünya'nın merkezindeki kısımdır. Kalınlığı 3400 km'dir.

Ağır küreye çekirdek adı da verilir.

Çekirdek yüksek basınçtan dolayı katı halde olduğu sanılmaktadır. Kaynak

En sıcak katman burasıdır. (5000 °C dir)

Yapısında demir ve nikel elementleri bulunduğu için oldukça ağırdır.

Dünya'nın **en kalın katman**ıdır.

Dünya'nın **en ağır** ve **en yoğun** katmanıdır.

Bu katman hakkında bilgilerimiz fazla değildir.

Sorular

Soru 1: Dünya'nın katmanlarının en kalın olanı hangisidir?

- A) Hava küre
- B) Su küre
- C) Ateş küre
- D) Çekirdek

CEVAP

Soru 2: Dünya'nın katmanlarından hangisi gözlemlenebilir?

- A) Hava küre, Su küre, Taş küre
- B) Su küre, Hava küre, Ateş küre
- C) Taş küre, Ateş küre, Hava küre
- D) Hava küre, Ateş küre, Su küre

CEVAP

Soru 3: Dünya'nın katmanları dıştan içe doğru sıralaması nasıldır?

- A) Hava küre, Su küre, Ateş küre, Taş küre, Çekirdek
- B) Hava küre, Su küre, Taş küre, Ateş küre, Çekirdek
- C) Su küre, Hava küre, Taş küre, Ateş küre, Çekirdek
- D) Hava küre, Su küre, Taş küre, Çekirdek, Ateş küre

CEVAP

Soru 4: Hava küre ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Dünya'nın etrafını saran bir gaz tabakasıdır.
- B) Yukarıya doğru çıkıldıkça sıcaklık artar.
- C) Dünya'nın aşırı ısınmasını ve soğumasını engeller.
- D) Dünya'yı Güneş'ten gelen zararlı ışıklardan korur.

CEVAP

Soru 5: Su küre ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi **yanlıştır**?

- A) Derinliklere inildikçe sıcaklık artar.
- B) Yer altı ve yer üstü sularından oluşur.
- C) Canlıların yaşaması için gerekli ortamı sağlar.
- D) Taş küre ve su küre beraber bulunur.

CEVAP

Diğer Konular

6.Sınıf Dünyamızın Katman Modeli Test